

NINTENDO V. BIGBEN – DIZÁJN ÉS JOGHATÓSÁG EGY ÜGYBEN

Az Európai Unió Bírósága 2017. szeptember 27. napján előzetes döntéshozatali eljárás keretében a düsseldorfi tartományi felsőbbíróság (Oberlandesgericht Düsseldorf) által a következőkben bemutatott kérdésekkel kapcsolatban hozott ítéletet. A döntés érdekes, a közösségi formatervezésiminta-oltalmat korlátozó idézést boncolgatott, továbbá joghatósági és az alkalmazandó jogi kérdésekben adott útmutatást. Jelen ügyismertetés során az ítélet lényeges következtetései kerülnek bemutatásra az Yves Bot főtanácsnok indítványába¹ (a továbbiakban: „főtanácsnoki indítvány”) foglalt érdekes megállapításokkal fűszerezve.

A döntés fontosságát az is mutatja, hogy egyelőre alapvetően igen kisszámú döntés ad iránymutatást a közösségi formatervezésiminta rendelettel² kapcsolatban, főleg, ha összehasonlítjuk az európai uniós védjegyrendelettel kapcsolatos döntések számával.³

* Ügyvédjelölt, Oppenheim ügyvédi iroda.

¹ A főtanácsnoki indítvány száma: ECLI:EU:C: 2017:146.

² A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet az elemzés során a továbbiakban: „CDR”.

³ A közösségi formatervezési mintával kapcsolatos legfontosabb ítéletek az alábbiak:

Előzetes döntéshozatal	Fellebbezési eljárás
Celaya Emperanza y Galdos International SA v. Proyectos Integrales de Balizamiento SL, C-488/10	Easy Sanitary Solutions BV, EUIPO v. Group Nivelles NV, C361/15.P. és C405/15.P. sz. egyesített ügyekben
Bayerische Motoren Werke AG v. Acacia Srl, C-433/16	Herbert Neuman, Andoni A. Galdeano del Sel, OHIM v. José Manuel Baena Grupo, SA, C101/11.P. és C102/11.P. sz. egyesített ügyekben
Thomas Philipps GmbH & Co. KG v. Grüne Welle Vertriebs GmbH, C-419/15	PepsiCo, Inc. v. Grupo Promer Mon Graphic, SA, OHIM, C281/10.P.
Ford Motor Company v. Wheeltrims srl, C-500/14	
Karen Millen Fashions Ltd v. Dunnes Stores, Dunnes Stores (Limerick) Ltd, C-345/13	
H. Gautzsch Großhandel GmbH & Co. KG v. Münchener Boulevard Möbel Joseph Duna GmbH, C-479/12	
Fundación Española para la Innovación de la Artesanía (FEIA) v. Cul de Sac Espacio Creativo SL, Acierta Product & Position SA, C32/08	

AZ ELŐZMÉNYEK ÉS A FELTETT KÉRDÉSEK

A japán székhelyű *Nintendo Co. Ltd* (a továbbiakban: „Nintendo”) többek között a Wii videojáték-konzol forgalmazója, amely konzolok közül több is közösségi formatervezésimintaoltalom alatt áll.⁴ A *BigBen Interactive SA* (a továbbiakban: „BigBen Franciaország”) pedig egy okostelefonokhoz, tabletekhez és videojátékokhoz különböző tartozékokat gyártó és forgalmazó vállalkozás, amely többek között a Nintendo által gyártott és forgalmazott Wii videojáték-konzolhoz is forgalmaz kompatibilis tartozékokat. A BigBen Franciaország Belgiumba, Franciaországba és Luxemburgba értékesít közvetlenül, valamint Németországba és Ausztriába a *BigBen Interactive GmbH* (a továbbiakban: „BigBen Németország”) útján. A termékek szállítása ugyanakkor mindig Franciaországból történik, a BigBen Németország saját raktárkészlettel nem rendelkezik.

A BigBen a tartozékok forgalmazása során azok csomagolásán, valamint internetes felületén feltüntette a Nintendo lajstromozott közösségi formatervezési mintáját annak érdekében, hogy egyértelműen látszódjon, hogy az általa forgalmazott tartozék a Nintendo Wii konzoljával kompatibilis. A Nintendo ezért eljárást indított a BigBen Franciaország és a BigBen Németország (a továbbiakban együttesen: „BigBen”) ellen formatervezési minta bitorlása jogcímén, és kérte a düsseldorfi bíróságtól (Landgericht Düsseldorf), hogy a bitorlás megállapítása mellett kötelezze a BigBent arra, hogy (i) szüntettesse meg a vitatottnak tekintett termékek gyártását, valamint importjukat és exportjukat, (ii) tiltsa meg a védett közösségi mintát megtestesítő termékek képeinek ábrázolását, illetve felhasználását, (iii) nyújtson be bizonyos számviteli dokumentumokat, (iv) nyújtson pénzbeli kártérítést, (v) térítse meg az ügyvédi költségeket, (vi) tegye közzé az ítéletet, (vii) valamint a jogvita tárgyát képező valamennyi terméket semmisítse meg és hívja vissza. A (iii)–(vi) kérelemre a továbbiakban együttesen mint „kapcsolódó kérelmek” utalunk.

Az első fokon eljáró düsseldorfi bíróság a bitorlás tényét megállapította a BigBennel szemben, ugyanakkor a mintának megfelelő képek elhelyezésével kapcsolatos igényt részben elutasította. Területi korlátozás nélkül így az elsőfokú bíróság a minta használatának abbahagyására kötelezte a BigBen Németországot, valamint a kapcsolódó kérelmeknek is helyt adott. A BigBen Franciaország tekintetében a kapcsolódó kérelmekkel kapcsolatban ítéletének hatályát csak azokra a cselekményekre terjesztette ki, amelyek azon szóban forgó termékekkel kapcsolatosak, amelyeket a BigBen Franciaország a BigBen Németország részére szállít, ugyanakkor ítélete területi hatályának korlátját nem ismerte el. Alkalmazandó jognak a jogsértés helye szerinti jogot tekintette, így a német, az osztrák és a francia jogot.

Az elsőfokú döntés ellen mindkét fél fellebbezett. A másodfokon eljáró düsseldorfi tartományi felsőbíróságnak kétségei támadtak az alkalmazandó joggal, a bíróság joghatóságával

⁴ Lásd például a következő lajstromszámú lajstromozott közösségi formatervezésimintákat: 000483631-0001 – 000483631-0012.

és egy lajstromozott közösségi formatervezési minta idézésével/szemléltetésével kapcsolatban, így az alábbi kérdések tekintetében az Európai Unió Bíróságához (a továbbiakban: „Bíróság”) fordult.

- (1) Valamely tagállam olyan bírósága, amelynek joghatóságát az egyik alperes tekintetében kizárólag a közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendeletnek a polgári [és kereskedelmi] ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet⁵ 6. cikkének 1. pontjával⁶ összefüggésben értelmezett 79. cikkének (1) bekezdése⁷ alapozza meg, arra való tekintettel, hogy ez a másik tagállamban székhellyel rendelkező alperes esetlegesen oltalmi jogot sértő termékeket szállított az érintett tagállamban székhellyel rendelkező alperes részére, elrendelhet-e olyan intézkedéseket az elsőként említett alperessel szemben egy közösségi formatervezésiminta-oltalomból eredő igények érvényesítésére irányuló per keretében, amelyek hatálya az Unió egészére kiterjed, és amelyek túl lépnek a joghatóságot megalapozó szállítási jogviszonyok keretein?
- (2) Úgy kell-e értelmezni a közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendeletet, különösen annak 20. cikke (1) bekezdésének c) pontját,⁸ hogy valamely harmadik személy kereskedelmi célokból ábrázolhatja a közösségi formatervezési mintát, ha tartozékokat kíván forgalmazni a jogosult – közösségi formatervezési mintának megfelelő – termékeihez? Ha igen, milyen kritériumok alkalmazandók e tekintetben?

⁵ A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet az elemzés során a továbbiakban: „Brüsszel I. rendelet”.

⁶ A Brüsszel I. rendelet 6. cikk 1. pontja: Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy perelhető továbbá: amennyiben több személy együttes perlése esetén az adott személy az alperesek egyike, bármely alperes lakóhelyének bírósága előtt, feltéve, hogy a keresetek között olyan szoros kapcsolat áll fenn, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni;

⁷ CDR 79. cikk (1): Ha e rendelet másként nem rendelkezik, a közösségi formatervezésiminta-oltalommal és a közösségi formatervezési minta lajstromozására irányuló bejelentésekkel összefüggő ügyekben, valamint párhuzamos – egyszerre közösségi és nemzeti – oltalomban részesülő formatervezési mintákkal összefüggő ügyekben a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-én Brüsszelben aláírt egyezményt kell alkalmazni.

⁸ CDR 20. cikk (1): A közösségi formatervezésiminta-oltalomból eredő jogok nem gyakorolhatók a következők tekintetében:

- a) a magánhasználat céljából végzett, illetve a gazdasági tevékenység körén kívül eső cselekmények;
- b) a kísérleti célú cselekmények;
- c) az idézés és iskolai oktatás céljából végzett cselekmények, feltéve, hogy e cselekmények összegegyeztetettek a tisztességes kereskedelmi gyakorlattal, indokolatlanul nem sérelmesek a minta rendes felhasználására, és e cselekményekkel összefüggésben a forrást megnevezik.

- (3) Hogyan kell meghatározni „a jogsértés elkövetésének” a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet⁹ 8. cikkének (2) bekezdésében¹⁰ említett helyét olyan esetben, amelyben a bitorló a közösségi formatervezésiminta-oltalmi jogot sértő termékeket
- a) egy weboldalon kínálja, és e weboldal a bitorló székhelye szerinti tagállamtól eltérő tagállamokból – is – elérhető,
 - b) a székhelye szerinti tagállamtól eltérő tagállamba is szállítja?
- Úgy kell-e értelmezni az említett rendelet 15. cikkének a) és g) pontját,¹¹ hogy az így meghatározott jog más személyek közreműködési cselekményeire is alkalmazandó?

1. A joghatósági kérdésről és egy határozat területi hatályáról

1.1. A bíróság másodrendű alperes feletti joghatóságáról

A CDR értelmében a közösségi formatervezésiminta-bíróságoknak a közösségi formatervezésiminta-bitorlással összefüggő perek tekintetében kizárólagos hatáskörük van.¹² A CDR 82. cikk (1) bekezdése értelmében a bitorlási keresetet az alperes lakóhelye vagy székhelye szerinti tagállam közösségi formatervezésiminta-bírósága előtt szükséges megindítani. Vagylagos joghatóságot állapít meg e cikk (5) bekezdése, miszerint az eljárást annak a tagállamnak a bírósága előtt is meg lehet indítani, ahol a bitorlást elkövették. Ezen joghatósági kikötések a Brüsszel I. rendelethez képest *lex specialis* jellegűek, amit a *BMW*-ügyben¹³ hozott ítélet is megerősít. A *BMW*-ügy alapvetően a közösségi formatervezési mintákkal kapcsolatos joghatósági kérdésekkel részletesen foglalkozik, alátámasztva a CDR *lex specialis* jellegét a Brüsszel I. rendelethez viszonyítva.

Jelen esetben, mivel a BigBen Németország és a BigBen Franciaország ellen is benyújtásra került Németországban a kereset, ezért a Bíróság a Brüsszel I. rendelet 6. cikk (1)

⁹ A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet az elemzés során a továbbiakban: „Róma II. rendelet”.

¹⁰ A Róma II. rendelet 8. cikk (2) bekezdése: Az egységes közösségi oltalommal védett szellemi tulajdonjog megsértéséből eredő, szerződésen kívüli kötelmi viszony esetén az alkalmazandó jog az irányadó közösségi jogi eszköz által nem szabályozott valamennyi kérdésben a jogsértés elkövetésének helye szerinti ország joga.

¹¹ A Róma II. rendelet 15. cikk: A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra e rendelet szerint alkalmazandó jog különösen a következőkre vonatkozik:

a) a felelősség alapja és mértéke, beleértve azon személyek meghatározását, akik felelősségre vonhatók az általuk elkövetett cselekményekért;

g) kártérítési felelősség más személy cselekményeiért.

¹² CDR 81. cikk a) pont.

¹³ Bayerische Motoren Werke AG v. Acacia Srl, C-433/16, 39. bekezdés.

bekezdése¹⁴ alapján vizsgálta, hogy a két alperes tekintetében benyújtott kérelmek között fennáll-e olyan összefüggés, amelynek alapján célszerű róluk együtt határozni, elkerülve az esetlegesen ellentmondó határozatokat,¹⁵ tehát lehet-e joghatósága a másodrendű alperes felett. A Bíróság teljesültnek látta az azonos jogi helyzetet, hiszen a Nintendo mindkét alperessel szemben a CDR 19. cikkében foglalt kizárólagos jogát kívánta érvényesíteni. E jog pedig az Unió egész területén azonos hatásokat vált ki, és irreleváns, hogy a közösségi formatervezésiminta-bíróság által hozható határozatok némelyike a nemzeti jog rendelkezéseitől függ.¹⁶ Továbbá a Bíróság a már említett *Roche Nederland*-ügyben azt is rögzítette, hogy az azonos csoporthoz tartozó társaságok – mint a BigBen társaságok – azonos vagy hasonló eljárása az egyikük által kidolgozott közös politikájuk mentén azonos ténybeli helyzetet teremtet.

1.2. A közösségi formatervezésiminta-bíróság határozatának területi hatályáról

Ebben a kérdésben az európai uniós védjeggyel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot hívta segítségül a Bíróság, mégpedig leginkább a *DHL Express France*-ügyben¹⁷ megállapítottakat. A *DHL Express France*-ügyben egy európai uniós védjegyre vonatkozó eltiltás területi hatályával kapcsolatban megállapításra került, hogy bitorlási cselekmények abbahagyására való kötelezés területi hatályát az abbahagyást elrendelő bíróság területi illetékessége, valamint azon európai uniós védjegy jogosultja kizárólagos jogának területi hatálya határozza meg, amelyet a bitorlással megsértenek. Főszabály szerint pedig az Európai Unió egész területére kiterjed az európai uniós védjegyrendelet, és így a CDR által biztosított jogok területi hatálya is, hiszen a minták egységes oltalmamat élveznek és azonos joghatásokat váltanak ki.¹⁸

A CDR 83. cikke önálló jelleggel megállapítja, hogy a joghatósággal rendelkező közösségi formatervezésiminta-bíróság hatásköre kiterjed valamennyi tagállam területén elkövetett

¹⁴ A Brüsszel I. rendelet 6. cikk: Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy perelhető továbbá: 1. amennyiben több személy együttes perlése esetén az adott személy az alperesek egyike, bármely alperes lakóhelyének bírósága előtt, feltéve, hogy a keresetek között olyan szoros kapcsolat áll fenn, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni.

¹⁵ A *Roche Nederland*-ügyben (*Roche Nederland BV és társai v. Frederick Primus és Milton Goldenberg*, C-539/13) a Bíróság a szabadalmakkal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát rögzítette, amely szerint amikor különböző tagállamok bíróságai előtt az e tagállamokban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező alperesekkel szemben indítanak szabadalombitorlási keresetet a területükön olyan európai szabadalom tekintetében állítólagosan elkövetett cselekmények miatt, amelyet e tagállamok mindegyikében megadtak, a szóban forgó bíróság által hozott határozatok közötti esetleges eltérések nem ugyanazon jogi helyzet keretében illeszkednek, hiszen az európai szabadalombitorlási kereseteket az összes olyan tagállam hatályos nemzeti jogszabályaira figyelemmel kell vizsgálni, amelyben azt megadták. Ily módon az esetlegesen eltérő határozatok nem minősíthetők egymásnak ellenmondóknak.

¹⁶ Ítélet 49. bekezdés.

¹⁷ *DHL Express France SAS v. Chronopost SA*, C-235/09, 32–50. bekezdés.

¹⁸ *DHL Express France*-ítélet, 39. bekezdés, ítélet, 59. bekezdés.

vagy megkísérelt bitorlási cselekményre. A CDR nem pontosítja azt, hogy abban az esetben, ha közösségi formatervezésiminta-bírószak a másodlagos alperes feletti joghatósága a Brüsszel I. rendelet 6. cikk 1. pontján alapszik, arra kiterjed-e a határozatának hatálya. A Bírószak helyesen megállapítja, hogy miután szabályszerűen megindult az eljárás az alperesek ellen, miért korlátozódná a közösségi formatervezésiminta-bírószak határozatának területi hatálya azon alperes tekintetében, amely nem rendelkezik székhellyel a bírószak székhelye szerinti tagállamban. A CDR logikájának és célkitűzésének csak ez az értelmezés feleltethető meg, megerősítve így a közösségi formatervezési minta egységes jellegét.

A fentiekhez hozzátartoznak a *Nokia*-ügy¹⁹ kapcsán megállapítottak, miszerint a bitorlással összefüggő cselekmények folytatásától való eltiltást és az ahhoz kapcsolódó kötelezettségeket egy egységnek kell tekinteni, és kényszerítő intézkedések hiányában a bitorlási tilalom egyáltalán nem rendelkezne elrettentő hatással. Az a tény, hogy a védelem érvényesítése érdekében hozott intézkedések ne bírjanak hatállyal az Unió egészén, aláásná a közösségi formatervezési minta egységes jellegét.²⁰

2. A közösségi formatervezési minta idézéséről/szemléltetéséről

A jelen ügyben a Nintendo keresetében bemutatta a düsseldorfi bírószaknak, hogy a BigBen weboldalán, illetve a Wii videojátékkonzol tartozékán feltüntette a Nintendo lajstromozott közösségi formatervezés mintájának a képét. A második kérdést előterjesztő bírószak arra volt kíváncsi, hogy a CDR 20. cikk (1) bekezdésének *c*) pontja alapján a közösségi formatervezési minta jogosultjának hozzájárulása nélkül szemléltetés céljából az érintett jogosult lajstromozott mintájának képét elhelyezheti e weboldalán egy olyan termék jogszerű értékesítése során, amelyet a jogosult mintájához mint termékhez gyártott tartozékként való használatára szánnak.

A CDR 20. cikk (1) bekezdés *c*) pontja ugyanis a dizájnjogosult oltalomból eredő jogait korlátozza azzal, hogy „az idézés céljából végzett cselekmény” végzését engedi felhasználási engedély nélkül is, persze ennek hármas feltételrendszerrel állít fel. A Bírószak ítéletében kimondta,²¹ hogy a CDR ezen pontját megjelenítési cselekményekre kell alkalmazni, amelyek azon használatnak minősülő cselekmények, amelyek az oltalom alatt álló dizájnok harmadik fél általi szemléltetése céljából történnek. A valamilyen dizájnna megfelelő termék két-dimenziós ábrázolása minősülhet ilyen cselekménynek.

A megjelenítési cselekményt továbbá „szemléltetés” céljából kell végezni, hogy jogszerű legyen. Ezen a téren a CDR különböző nyelvi változatai között különbség van, a magyar változat „idézésnek” fordítja, más nyelvi változatok „szemléltetésnek”.²² Az uniós jog egységes

¹⁹ NokiaCorp. v. Joacim Wärdell, C-316/05.

²⁰ Főtanácsnoki indítvány, 32–35. bekezdés.

²¹ Ítélet, 69. bekezdés.

²² Valójában a szemléltetés kifejezés helyes, egy dizájn idézéséről nem igazán beszélhetünk.

alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből az következik, hogy a tagállami jogra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az Unió egészében önállóan és egységesen kell értelmezni, az uniós jogszabály valamely nyelvi változata előnyt nem élvezhet a szó szerinti értelmezés miatt. Mint ahogyan a *Vnuk*-ítélet²³ is kimondja, „az uniós szövegek nyelvi változatai közötti eltérés esetén a szóban forgó rendelkezést azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi”. A CDR célja, ahogy a *Celaya*-ítélet²⁴ is megerősíti, a közösségi formatervezési minta hatékony oltalmának biztosítása, ezt természetesen a CDR preambuluma maga is rögzíti. Erre tekintettel szigorúan kell értelmezni a biztosított jogokat korlátozó rendelkezéseket, így a CDR 20. cikk (1) bekezdésének c) pontját is.

A CDR 20. cikk (1) bekezdés a) és c) pontjának együttes értelmezéséből a Bíróság arra a következtetésre jutott, mivel a c) pont eltér az a) pontban említett magáncéltól, illetve a gazdasági tevékenység körén kívül eső cselekményektől, ezért a c) pontba foglalt megjelenítési cselekmény kereskedelmi tevékenység keretében végzendő.²⁵ A kereskedelmi tevékenység során pedig ha egy új termék csomagolásán, amely egy már létező termékkel kompatibilis, és amely termékeknek megfelelő lajstromozott dizájnoknak nem ugyanazon személy a jogosultja, nem lehetne feltüntetni az eredeti terméket abból a célból, hogy elmagyarázza a két termék együttes alkalmazását, akkor az demotiválóan hatna az innovációra. Ahogyan korábban említettük, ennek korlátja a hármas feltételrendszer, amely a következőkből áll:

(i) *A megjelenítési cselekmény a tisztességes kereskedelmi gyakorlattal összeegyeztethető*

Erre vonatkozóan a bíróság közösségi formatervezési mintákkal kapcsolatosan nem foglalt korábban állást, jelen esetben is az európai uniós védjegyre vonatkozó ítélkezési gyakorlatot hívta segítségül. Alapul véve a *Gillette Company és Gillette Group Finland*-ítéletet,²⁶ tisztességtelen, ha a szemléltetés oly módon történik, hogy azt a benyomást kelti, hogy üzleti kapcsolat áll fenn a szemléltető fél és a szemléltetéssel érintett mintaoltalmak jogosultjai között, vagy a szemléltető fél indokolatlan előnyre tesz szert a korábbi minta jogosultjának üzleti hírnevéből. Az idézett *Gillette*-ügy kapcsán levonható az a következtetés, hogy nagyon fontos tényező a tisztességes kereskedelmi gyakorlat vizsgálatakor a szemléltető erőfeszítése, hogy biztosítsa, hogy a vásárló meg tudja különböztetni az érintett terméket a korábbi eredeti mintajogosult termékétől.

A többszörözési cselekmény tisztességes kereskedelmi gyakorlattal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban kitűnik a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló 2005/29/EK irányelv 5. cikkéből, hogy a kereskedelmi gyakorlat akkor tisztességtelen, ha egyrészt ellen-

²³ *Damijan Vuk v. Zavarovalnica Triglav d.d.*, C-162/13, 46. bekezdés.

²⁴ *Celaya Emperanza y Galdos International SA v. Proyectos Integrales de Balizamiento SL*, C-488/10, 44. bekezdés.

²⁵ Ítélet, 75. bekezdés.

²⁶ *The Gillette Company és Gillette Group Finland Oy v. LA-Laboratories Ltd Oy*, C-228/03, 42–48. bekezdés.

tétes a szakmai gondosság követelményeivel, másrészt ha a termékkel kapcsolatban jelentősen torzítja vagy torzíthatja azon átlagfogyasztó gazdasági magatartását, akihez eljut vagy aki a címzettje. Érdekes ítéletben, a *Toshiba*-ügyben²⁷ mondta ki a bíróság, hogy méltánytalan hasznot nem tudott húzni a versenytárs forgalmazó a gyártó védjegyének ismertségéből, aki feltüntette a fénymásológép-gyártó cikkszámait és alkatrész-számait katalógusában, mivel az adott ügyben a közönség a védjegy hírnevét nem kapcsolta a versenytárs termékeihez.

(ii) A megjelenítés nem sérelmes indokolatlanul a minta rendes felhasználására nézve

E feltétel meglétével sem a Bíróság, sem pedig a főtanácsnoki indítvány nem foglalkozott részletesen. Mindazonáltal a Bíróság megjegyezte, hogy e feltétel szerinte teljesül, mert a BigBen szemléltetése nincs negatív kihatással a Nintendo azon gazdasági érdekeire, amelyek a lajstromozott közösségi formatervezési minták rendes felhasználásához fűződhetnek.²⁸

(iii) A forrást a megjelenítés során megnevezik

A forrás megjelenítésének lehetséges módjai nincsenek a CDR-ben rögzítve. Jelen esetben annak van jelentősége, hogy a feltüntetési mód lehetővé teszi-e az átlagosan tájékozott fogyasztó számára azt, hogy könnyen be tudja azonosítani, hogy a feltüntetett Nintendo Wii videójátékkonzol-minta valóban a Nintendo terméke. Ezt jelen ügyben a BigBen a Nintendo európai uniós védjegyének elhelyezésével tette meg. A forrás így jogszerűen meg lett nevezve, vagyis egyszerű ránézés alapján tudnia kell a tájékozott közönségnek, hogy a Nintendo által gyártott termék kapcsolódik a BigBen által értékesített termékhez azzal, hogy a feltüntetés védjegyjognak való megfelelését a Bíróság nem vizsgálhatta.

Ugyan közösségi formatervezésminta-ügyben EUB-döntés még nem ad nekünk segítséget, de, ahogy a főtanácsnoki indítvány is rámutat, a weboldal révén történő értékesítéssel kapcsolatban a *Google*-ítélet²⁹ ad támpontot. A *Google*-ítélet védjegyek tekintetében ugyan, de rámutat, hogy a védjegy származásjelző funkciója sérül, ha a kulcsszó begépelése után megjelenő hirdetés nem teszi lehetővé, illetve igen nagy nehézségek árán lehetséges, hogy a tájékozott és észszerűen figyelmes internethasználó megállapítsa, hogy a hirdetésben szereplő termék a védjegyjogosulttól, ahhoz gazdaságilag kapcsolódó vállalkozástól vagy független harmadik személytől származik. Annak ellenére, hogy a formatervezési minta nem árujelző, az ítélezési gyakorlat által megállapítottak analógia útján abszolút alkalmazandók a BigBen weboldalán történő Nintendo formatervezési minta megjelenítésére.

²⁷ Toshiba Europe GmbH v. Katun Germany GmbH, C-112/99, 58. bekezdés.

²⁸ Ítélet, 82. bekezdés.

²⁹ A *Google*-ítéletekért lásd C-236/08–C-238/08 sz. egyesített ügyek.

3. A jogsértés elkövetésének helye alapján alkalmazandó jogról

3.1. Általános megállapítások

A kérdés alapja, hogy a Róma II. rendelet 8. cikk (2) bekezdés értelmében azokban az esetekben, amelyeket az irányadó közösségi jogi eszköz nem szabályoz, valamennyi kérdésben a jogsértés elkövetésének helye szerinti ország joga alkalmazandó. A BigBen azonban több tagállamban is elérhető weboldalon kínálta termékeit, illetve számos tagállamba is szállított, így a jogsértés helye közel sem annyira egyértelmű.

A főtanácsnoki indítvány a kérdés átfogalmazását javasolta,³⁰ amit a bíróság ítéletében mellőzött.³¹ A szankciók tekintetében ugyanis a CDR nem szabályoz önálló jelleggel, a 88. cikk (2) bekezdését alapul véve visszautal az adott joghatósággal rendelkező közösségi formatervezésminta-bíróság nemzeti jogára. A CDR szankciókkal foglalkozó 89. cikk *d*) pontja ezzel ellentétben kimondja, hogy a bíróság a bitorlás vagy kísérletének elkövetési helye szerinti tagállam jogszabályai (beleértve a nemzetközi magánjogot is) alapján elrendelhet bármely más jogkövetkezményt is. Tehát a Nintendo által kért kapcsolódó kérelmek tekintetében adott esetben más jog lenne alkalmazandó, mint a fő kérelemmel (eltiltás, lefoglalás) kapcsolatban.

Polgári és kereskedelmi ügyekben a szerződésen kívüli felelősség esetén alkalmazandó jog ütközése tekintetében a Róma II. rendelet alkalmazandó. A Róma II. rendelet 8. cikk (2) bekezdése speciális kapcsolólvetet állapít meg, amely eltér a *lex loci damnitól*, tehát az e rendelet 4. cikk (1) bekezdésében említett főszabálytól. A jogsértés elkövetésének helye fogalom egyértelműen eltér a főszabály szerinti, a kár bekövetkeztenek helyétől, és a jelen esetben a bitorlási cselekmény elkövetésének helyét fogja jelenteni.³²

A bitorlási cselekmény/kárt okozó cselekmény azonosításához átfogó jelleggel kell értékelni az alperes magatartását, és nem az egyes felrótt bitorlási cselekményeket kell számba venni.³³ Így a bíróságok számára könnyen beazonosítható az alkalmazandó jog, ami megfelel mind a Róma II. rendelet, mind pedig a CDR preambulumban megfogalmazott céloknak.

³⁰ „A 6/2002 rendelet 89. cikke (1) bekezdésének *d*) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a 'más jogkövetkezmények' fogalma az olyan kérelmekre utal, mint a számviteli dokumentumok benyújtása, a pénzbeli kártérítés megítélése, az ügyvédi költségek megtérítése, a bitorlással előállt termékek megsemmisítése, ugyanezen termékek visszahívása, valamint az ítélet közzététele, és ezáltal az e kérelmekre alkalmazandó jog a bitorlás vagy a bitorlás kísérletének elkövetési helye szerinti tagállam joga. Az e kérdésre adott igenlő válasz esetén a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné tudni, hogy melyek a bitorlás vagy kísérletének elkövetési helye meghatározása érdekében figyelembe veendő szempontok.”

³¹ Külön érdekesség, hogy a főtanácsnoki indítvány a CDR 89. cikk (1) bekezdés *d*) pontjába foglalt más jogkövetkezményeket hosszasan értelmezi (43–62. bekezdések), és így a kapcsolódó kérelmekre vonatkozó alkalmazandó jogot is külön-külön megállapítja. A Bíróság ítéletében ennél jóval egyszerűbb oldalról közelítette meg a kérdést, lásd a jelen ismertetés 3.1. pontjában foglaltakat.

³² Ítélet, 98. bekezdés.

³³ Ítélet, 103. bekezdés.

3.2. A jogsértés elkövetésének helye weboldalon keresztüli értékesítés esetén

A mai világban könnyűszerrel megtörténik, hogy egy állítólagosan bitorló terméket weboldalon keresztül értékesítenek, amely a jogsértést elkövető személy székhelye szerinti tagállamon kívüli fogyasztók számára is elérhető. Az ilyen weboldalon történő értékesítésre való kínálás, illetve forgalomba hozatal a CDR 19. cikk (1) bekezdés szerinti hasznosításnak fog minősülni.³⁴

A kárt okozó cselekmény abból áll, hogy a BigBen értékesítésre kínálta az állítólagosan jogsértő terméket, többek között a weboldalon online módon való elérhetővé tételével. A Róma II. rendelet 8. cikk (2) bekezdéssel összhangban a Bíróság kimondta, hogy a kárt okozó cselekmény ott következik be, ahol a kínálatnak a hozzá tartozó weboldal online elérhetővé tételi folyamatát elindították.

3.3. Jogsértés elkövetésének helye székhelytől eltérő tagállamba történő szállítás esetén

Ennek a kérdésnek a megválaszolása alól a Bíróság kitért, mégpedig a jelen ismertetés 3.1. bekezdésében foglaltakra hivatkozással. A Bíróság nem vizsgálta ezt a kérdést azzal, hogy átfogó jelleggel kell értékelni az alperes magatartását, így nem szükséges a Róma II. rendelet 8. cikk (2) bekezdése értelmében vett kárt okozó esemény beazonosításához a düsseldorfi tartományi felsőbíróság kérdésének megválaszolása.

4. A válaszok és összegzés

Végül a teljesség kedvéért a Bíróság tehát a fent feltett kérdésekre az alábbi válaszokat adta.

- (1) A [CDR-t] – a [Brüsszel I.] rendelet 6. cikkének 1. pontjával együttes olvasatban – úgy kell értelmezni, hogy olyan körülmények esetén, mint az alapeljárások tárgyát képező körülmények, amikor egy bitorlási kereset ügyében eljáró közösségi formatervezésiminta-bíróság joghatósága az elsőrendű alperes tekintetében a [CDR] 82. cikkének (1) bekezdésén alapul, a valamely másik tagállamban székhellyel rendelkező másodrendű alperes tekintetében pedig e 6. cikk 1. pontján, a [CDR] 79. cikkének (1) bekezdésével együttesen értelmezve, mivel e másodrendű alperes gyártja és szállítja az elsőrendű alperes számára azokat a termékeket, amelyeket ez utóbbi forgalmaz, e bíróság a felperes kérelmére hozhat olyan végzéseket a másodrendű alperes tekintetében, amelyek a [CDR] 89. cikke (1) bekezdésének és 88. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartozó intézkedésekkel kapcsolatosak, és kiterjednek e másodrendű alperesnek a fent említett

³⁴ Ítélet, 107. bekezdés.

szállítói láncon kívüli magatartásaira is, illetve amelyeknek a hatálya adott esetben az Európai Unió területének egészére kiterjed.

- (2) A [CDR] 20. cikke (1) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy valamely harmadik fél, aki a közösségi formatervezési minták jogosultjának hozzájárulása nélkül használja weboldalán keresztül az e formatervezési mintáknak megfelelő képeket, olyan termékek jogszerű értékesítése során, amelyeket e formatervezési minták jogosultja speciális termékeinek tartozékaiként való használatra szánnak abból a célból, hogy elmagyarázza vagy bemutassa az így értékesített termékek és az említett jogosult termékeinek együttes alkalmazását, az említett 20. cikk (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett megjelenítési cselekményt végez „szemléltetés céljából”, és e cselekmény ily módon megengedett e rendelkezés alapján, amennyiben tiszteletben tartja az ott meghatározott együttes feltételeket, aminek megítélése a nemzeti bíróság feladata.
- (3) A [Róma II. rendelet] 8. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett, „a jogsértés elkövetésének helye szerinti ország” fogalma arra az országra vonatkozik, amelyben a kárt okozó esemény bekövetkezik. Olyan körülmények esetén, amikor ugyanannak az alperesnek különböző tagállamokban elkövetett különféle bitorlási cselekményeket rónak a terhére, a kárt okozó esemény beazonosításához nem az egyes felrótt bitorlási cselekményekre kell hagyatkozni, hanem átfogó jelleggel kell értékelni az említett alperes magatartását ahhoz, hogy meghatározható legyen az a hely, ahol az eredeti bitorlási cselekményt – amely a felrótt magatartás alapját képezi – elkövették vagy megkísérlik elkövetni.

Összességében megállapítható, hogy a 1. és a 3. kérdésre adott válaszok az uniós szellemi-tulajdon-jogok jogosultjai számára pozitív válaszok, hiszen a jogérvényesítést mindenképpen megkönnyítik. Nem csak a formatervezési minta jogosultjai a pozitívum élvezői, hiszen ahogy a dizájn jogászok merítenek analógia útján a védjegy jog kitaposott jogelveiből, úgy a közösségi formatervezésiminta-joggal kapcsolatos megállapításokból is merítkezhetnek más szellemi-tulajdon-jogok jogosultjai. A 2. kérdésre adott válasz mindenképp korlátot jelent, azonban a szellemi tulajdon által adott monopólium és a gazdaság/fogyasztók közötti egyensúly megtartásához álláspontunk szerint ez így helyes.